

Н.Л. Кусик
к. е. н., доц.

ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЯК ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

На сучасному етапі господарювання, доцільність створення на підприємстві системи внутрішнього аудиту продиктована стрімкою трансформацією бізнес-процесів. Іноді, для власників, організація внутрішнього аудиту – це майже єдина можливість контролювати діяльність підприємства та аналізувати його фінансово-господарську діяльність, знати про реальний стан справ на підприємстві.

Внутрішній аудит стає особливо важливим в умовах, коли підприємство має розгалужену мережу географічно розповсюджених філій (відділень). Найчастіше, в таких філіях (відділеннях) локальне керівництво має повноваження приймати самостійні рішення, тому у центрального керівництва виникає необхідність в отриманні достовірної інформації про діяльність філій (відділень), щоб здійснювати відповідний контроль та оцінювати прийняті рішення в цілому.

Внутрішній аудит стає особливо важливим в умовах, коли зростає масштаб діяльності підприємства та з'являється багаторівневий апарат управління таким підприємством. Найчастіше, у таких підприємств виникає проблема з обміном інформацією, з координацією рішень, з прийняттям різними ланками управління суперечливих рішень. Тому, для центрального керівництва ускладнюється контроль за діяльністю виконавчих менеджерів нижчих ланок управління, що значно підвищує ризик помилок та зловживань персоналу.

Внутрішній аудит стає особливо важливим в умовах, коли підприємство зацікавлене у залученні інвесторів (особливо, на міжнародному рівні). Наявність системи внутрішнього аудиту на підприємстві підвищує довіру та впевненість інвесторів у раціональному використанні ресурсів, повноцінному збереженні активів, оптимізації ризиків діяльності, прозорості корпоративного управління і т. д.

Внутрішній аудит стає особливо важливим в умовах, коли власник – керівник має намір відійти від безпосереднього ведення справ на підприємстві та планує передати управління підприємством професійним менеджером.

Таким чином, внутрішній аудит необхідний не тільки власникам та центральному керівництву, але й менеджменту підприємства в цілому.

Визначення внутрішнього аудиту, як напряму діяльності, надане Інститутом внутрішніх аудиторів підкреслює, що внутрішній аудит – це незалежна, об'єктивна діяльність з надання впевненості та консультаційних послуг, що має приносити користь підприємству та покращувати його діяльність [1].

З цієї точки зору, внутрішній аудит – це одна з функцій управління підприємством, яка припускає розробку політики та системи контрольних процедур бізнес – процесів, що здійснюється працівниками спеціалізованого структурного підрозділу підприємства [2].

Однак, не завжди управлінській персонал розуміє прийняту політику внутрішнього аудиту й процедури роботи, та іноді, банально їх не виконує. Причини можуть бути різними: не вистачає часу для перевірки виконання завдання, немає специфічних інструментів для здійснення такої перевірки і т. п. Тому, управлінському персоналу стає важко (іноді, зовсім не можливо) вчасно виявити недоліки й відхилення в діяльності підприємства. Саме внутрішні аудитори підприємства можуть допомогти в цьому напрямку менеджменту підприємства. Ефективно побудована система внутрішнього аудиту може захистити від помилок та зловживань персоналу, допомогти визначити зони ризику та ідентифікувати слабкі місця в системах управління підприємством (знайти принципи управління, які були порушені) та надати рекомендації щодо можливостей усунення недоліків в майбутньому.

На сучасному етапі господарювання, розвиток внутрішнього аудиту має полягати в напрямку розширення об'єктів аудиту, які на сьогодні залишаються поза зоною уваги менеджменту підприємства. Список сучасних об'єктів аудиту, звичайно, є великим та різноманітним, але кожне підприємство може самостійно визначити сферу своїх ризиків та розробити власну програму (план) внутрішнього аудиту, яка може виходити за рамки звичайного періодичного аудиту.

Наприклад, це можуть бути такі нові сфери внутрішнього аудиту, як: розслідування випадків шахрайства та порушення законодавства (закон Сарбейнса – Окслі, Sarbanes – Oxley Act, SOX), питання розширення бізнесу, угод про злиття та поглинання (дью ділідженс – Due

Diligence), внутрішній аудит якості продукту, що продається споживачам та його сервісної підтримки (аудит взаємин зі споживачем – Customer Satisfaction Audit, CSA), питання стилю управління і поведінки менеджменту (аудит етичної поведінки менеджменту).

Список використаної літератури

1. Інститут внутрішніх аудиторів України. Стандарти та керівництва. Визначення. URL: <http://www.iaa.org.ua> (дата звернення: 31.10.2021).
2. Касич А.О. Роль внутрішнього аудиту в системі ризик – менеджменту підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_11_6 (дата звернення: 31.10.2021).